

פירות נוי

פנינים יקרים מתורת רבינו הגדול הגה"ק רבי מאיר שמחה הכהן זצוק"ל מדווינסק

בעל מחבר ספר "משך חכמה" על התורה

פרשת האזינו

מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' ב תשפ"ז טל: 052-7611435 מייל: y.b.daskal@ybdaskal.com כל הזכויות שמורות ©

להורדת כל המשך חכמה עם בינת החכמה חנים לחץ כאן

- א. [ד] (לב, כט) "כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ" ע"כ. יש לדקדק: א. מדוע כתוב כפול חלק כו' חבל. ב. מהו לשון חלק ומהו לשון חבל. ג. מדוע דוקא ביעקב כתוב חבל.
- ב. ונראה, דיש הבדל לשוני בין המקבל דבר בלשון חלק, גורל, ירושה. חלק - הוא חלוקה שכל אחד מקבל לפי המגיע לחלקו שיש לו בדבר, לפעמים יש לו חלק גדול, לפעמים חלק קטן. גורל - מקבל שלא המגיע לו, אלא על פי גורל ומזל בלבד. ירושה - הכל שוים בה, כל היורשים. והנה יצחק קיבל חלק גדול בירושת אברהם, כי הוא בן הגבירה שרה אמנו, ובדין הוא ליטול חלק גדול, לכן מתנת יצחק נקראת חלק. אבל מה שיעקב זכה יותר מעשיו, אין זה בגלל שראוי ליותר, שהרי הוא ועשיו בני רבקה, אלא שקיבל זאת בגורל, לכן נחלת יעקב נקראת גורל. אבל מה שקבלו שבטי ישראל, הוא ירושה, כיון שכולם שוים בה, שיעקב היתה מטתו שלמה, ופסקה זוהמא אצלו, וכל בניו היו צדיקים (שבת קמו, א). ובזה מבואר היטב כונת מסדרי התפלה, שתיקנו לנו לומר "מה טוב חלקנו" - הוא הודאה על ירושת יצחק שבאה לפי חלקו, "ומה נעים גורלנו" - הוא הודאה על ירושת יעקב, שבאה אליו בגורל, כי עשיו גם היה בן רבקה, "ומה יפה ירושתנו" - הוא הודאה על ירושת השבטים, שהיא בבחינת ירושה שכולם שוים בה.
- ג. ולפי זה גם מובן היטב, שקודם לתפלה זו, סדרו לנו לומר איך הקב"ה נתן לכל אחד מהאבות משהו מיוחד, שלפני תפלה זו אומרים "אבל אנחנו כו' בני אברהם אהבך שנשבעת לו כו', זרע יצחק יחידו כו', עדת יעקב כו' שמאהבתך שאהבת אותו ומשמחתך ששמחת בו קראת את שמו ישראל וישורון", דהיינו, דקודם אומרים הכרת ה' את האבות, ועל זה אנו אומרים לפיכך כו' מה טוב חלקנו כו', וזה על דרך הכתוב (כו, יז-יח) "אֵת ה' הָאֱמֶרְתָּ הַיּוֹם לְהָיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וְלָלֶכֶת בְּדֶרֶכִּיו וְלִשְׁמֹר חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקוֹלוֹ: וְהָאֱמֶרְתָּ הַיּוֹם לְהָיוֹת לוֹ לְעַם סֻגְלָה פֶּאֶשֶׁר דָּבָר לְךָ וְלִשְׁמֹר כָּל מִצְוֹתָיו", שכמו שה' מוקיר את ישראל, ישראל מוקירים את ה'.
- ד. ועל פי זה יתבאר כונת הכתוב, דלזה מרמז הכתוב "כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ" - היא ירושת יצחק שנקראת חלק, "יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ" - היא ירושת יעקב שבאה בגורל, דחבל הוא לשון גורל, כמבואר בתרגום אונקלוס "ארי חולקא דה' עמיה, יעקב עדב אחסנתיה". ובפסוק הקודם כתוב ירושת השבטים, על פי תרגום אונקלוס, דכתיב בפסוק ח "בְּהִנָּחַל עֲלֵינוּ גוֹיִם בְּהִפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יֵצֵב גְּבֻלַּת עַמִּים לְמִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", ותרגום אונקלוס "באחסנא עלאה עממיא בפרשותיה בני אנשא קיים תחומי עממיא למנין בני ישראל". ובזה מיושב כל הדקדוקים הנ"ל.
- ה. תמצית דבריו: ירושת יצחק היתה בבחינת חלק המגיע לו, כי גם כן היה הגבירה, שרה אמנו. אבל ירושת יעקב היתה בבחינת גורל, כי גם יעקב היה בן רבקה. וירושת השבטים היא בבחינת ירושה, כי כולם היו שוים לטובה. וזה כונת התפלה, מה טוב חלקנו - ירושת יצחק, ומה נעים גורלנו - ירושת יעקב, ומה יפה ירושתנו - ירושת השבטים. וכל זה מרמז בפסוק, בפרשה, "יֵצֵב גְּבֻלַּת עַמִּים לְמִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - ירושת השבטים בירושה, "כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ" - ירושת יצחק בחלק, "יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ" - ירושת יעקב בגורל.